



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

PRVI ODJEL

PREDMET EZGETA protiv HRVATSKE

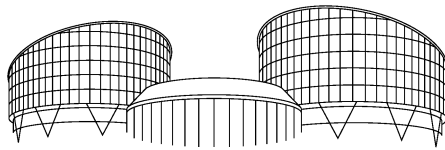
(Zahtjev br. 40562/12)

PRESUDA

STRASBOURG

7. rujna 2017.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.



EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

U predmetu Ezgeta protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel), zasjedajući u Vijeću u sastavu:

Linos-Alexandre Sicilianos, *predsjednik*,
Kristina Pardalos,
Krzysztof Wojtyczek,
Ksenija Turković,
Armen Harutyunyan,
Pauliine Koskelo,
Jovan Ilievski, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 4. lipnja 2017. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena navedenog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je temeljem zahtjeva (br. 40562/12) protiv Republike Hrvatske što ga je 24. svibnja 2012. godine hrvatska državljanka gđa Iva Ezgeta („podnositeljica zahtjeva”) podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”).

2. Podnositeljicu zahtjeva zastupao je g. B. Škarda, odvjetnik u Umagu. Hrvatsku Vladu („Vlada”) zastupala je njezina zastupnica gđa Š. Stažnik.

3. Podnositeljica zahtjeva posebice je tvrdila da njezin predmet nije saslušao niti je o njemu odlučio zakonom ustanovljen sud kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Konvencije. Također je prigovorila kako je bila lišena pristupa Vrhovnom sudu Republike Hrvatske prilikom odbačaja njezine revizije kao nedopuštene *ratione valoris*.

4. Vlada je obaviještena o prethodno navedenim prigovorima 20. svibnja 2015. godine, a ostatak zahtjeva odbačen je kao nedopušten na temelju pravila 54. stavka 3. Poslovnika Suda.

ČINJENICE

I. OKOLNOSTI PREDMETA

5. Podnositeljica zahtjeva rođena je 1956. godine i živi u Novigradu.

6. Ugovorom sklopljenim 1971. godine između društva G.P. (dalje u tekstu „tužitelj”) i Općine Novigrad, određene zemljišne čestice dodijeljene su navedenom društvu na trajno korištenje s ciljem izgradnje stambenih zgrada na njima. Te su zemljišne čestice bile upisane u zemljišne knjige kao društveno vlasništvo. U skladu s ugovorom, tužitelj je izgradio stambene zgrade i sve ih prodao.

7. Tijekom i nakon izgradnje stambenih zgrada, tužitelj je pokrenuo nekoliko zemljišnoknjižnih ispravnih postupaka u odnosu na predmetno zemljište kako bi se upis u zemljišnim knjigama uskladio s novom situacijom. U jednom od zemljišnoknjižnih ispravnih postupaka Općina Novigrad prigovorila je zahtjevu tužitelja za ispravkom, te je 2. listopada 2000. godine Zemljišnoknjižni odjel Općinskog suda u Bujama uputio stranke da pokrenu parnični postupak.

8. Tužitelj je 6. listopada 2000. godine podnio tužbu Općinskom sudu u Bujama protiv Općine Novigrad (dalje u tekstu: tuženik), tražeći da se podaci u vezi s površinom određenih zemljišnih čestica isprave u zemljišnim knjigama tog suda. Konkretno, prigovorio je da je tijekom parcelacije - to jest postupka podjele većih zemljišnih čestica na manje - jedan dio predmetnih zemljišnih čestica bio upisan kao javno dobro. Tužitelj je u svojoj tužbi naveo vrijednost predmeta spora u visini od 5.000 hrvatskih kuna (HRK).

9. U međuvremenu, 27. prosinca 1999. godine, podnositeljica zahtjeva i tužitelj sklopili su ugovor o kupoprodaji zemljišnih čestica koje su okruživale stambene zgrade koje je sagradio tužitelj i koje su bile predmetom postupka pokrenutog 6. listopada 2000. godine.

10. Podnositeljica zahtjeva je 23. listopada 2000. godine zatražila da se pridruži tužitelju u postupku kao umješač s obzirom da je kupila neke od predmetnih zemljišnih čestica.

11. Na raspravi održanoj 14. lipnja 2001. godine Općinski sud u Bujama ustanovio je da je tužitelj povišio vrijednost predmeta spora na 105.000 HRK u svojim podnescima od 4. lipnja 2001. godine. Tuženik nije prigovorio toj vrijednosti. Nakon toga je tuženik dao odgovor na tužbu na zapisnik. Nadalje, prvostupanjski sud donio je rješenje kojim se podnositeljici zahtjeva dopušta da se pridruži tužitelju u postupku kao umješač jer je smatrao da je imala pravni interes.

12. Općinski sud u Bujama je 25. veljače 2005. godine prihvatio tužbeni zahtjev.

13. Povodom žalbe tuženika od 5. veljače 2007. godine, Županijski sud u Puli ukinuo je prvostupanjsku presudu i vratio predmet na ponovno suđenje.

14. Prvostupanjski sud je 26. svibnja 2009. godine odbio tužbeni zahtjev kao neosnovan. U svojem obrazloženju je naveo, između ostalog, kako u trenutku cijepanja spornih zemljišnih čestica tužitelj nije imao nikakvo pravo na predmetnoj nekretnini, te bi ispravkom tužitelj postao vlasnik nekretnine koja mu nikada prije nije bila dodijeljena na trajno korištenje. Nadalje, sud je procijenio troškove postupka prema vrijednosti predmeta spora u iznosu od 105.000 HRK određenoj na raspravi održanoj 14. lipnja 2001. godine. Naložio je tužitelju da snosi troškove. Na dnu posljednje stranice te presude nalazila se napomena da je postupak provela i presudu izradila J.G., sudska savjetnica.

15. Podnositeljica zahtjeva podnijela je žalbu, između ostalog, prigovorivši da je njezin predmet saslušala i o njemu odlučila sudska savjetnica koja nije bila ovlaštena provoditi sporni postupak temeljem relevantnih postupovnih pravila. Predložila je da se sasluša J.G., kao i stranke u postupku i njihovi punomoćnici. Podnositeljica zahtjeva nadalje je prigovorila procjeni visine troškova parničnog postupka. Smatrala je da je vrijednost predmeta spora bila ona koja je navedena u tužbi, odnosno 5.000 HRK, koju je prvostupanjski sud trebao uzeti u obzir prilikom izračuna troškova.

16. Županijski sud u Puli je 18. listopada 2010. godine potvrdio prvostupanjsku presudu. Presudio je, između ostalog, da je vrijednost predmeta spora utvrđena na raspravi održanoj 14. lipnja 2001. godine, i to u iznosu od 105.000 HRK, jer je tužitelj povećao vrijednost predmeta spora prije upuštanja tuženika u raspravljanje o glavnoj stvari. Nadalje, drugostupanjski sud je u svojem obrazloženju naveo da iz spisa predmeta proizlazi da je postupak provodila raspravna sutkinja u nazočnosti sudske savjetnice.

17. Podnositeljica zahtjeva je zatim istovremeno podnijela reviziju i ustavnu tužbu. Prigovorila je, između ostalog, da njezin predmet nije saslušao niti je o njemu odlučio zakonom ustanovljeni sud zbog toga što je postupak provodila sudska savjetnica koja je ujedno sastavila i objavila presudu. Izjavila je da sutkinja nije bila nazočna na raspravama i da je sutkinja naknadno potpisala raspravne zapisnike.

18. Vrhovni sud Republike Hrvatske je 14. listopada 2011. godine odbacio reviziju podnositeljice zahtjeva kao nedopuštenu *ratione valoris*, smatrajući da vrijednost predmeta spora nije dosegla zakonski prag od 100.000 HRK. Smatrao je, suprotno nalazima nižih sudova, da je vrijednost predmeta spora bila ona koja je naznačena u tužbi jer bi tužitelju bilo dopušteno promijeniti vrijednost predmeta spora samo ako je istodobno preinačio tužbu.

19. Dana 2. prosinca 2011. godine podnositeljica zahtjeva obavijestila je Ustavni sud Republike Hrvatske da je njezina revizija odbačena kao nedopuštena i da želi dodati rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske svojoj ustavnoj tužbi. Tvrdila je da je Vrhovni sud Republike Hrvatske primijenio mjerodavne postupovne odredbe koje se odnose na vrijednost predmeta spora na proizvoljan način.

20. Ustavni sud Republike Hrvatske je 29. ožujka 2012. godine odbacio ustavnu tužbu podnositeljice zahtjeva kao očigledno neosnovanu.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO I PRAKSA

A. Ustav Republike Hrvatske

21. Mjerodavni dio Ustava Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 56/1990, 135/1997, 113/2000, 28/2001 i 76/2010) glasi kako slijedi:

Članak 29. stavak 1.

„Svatko ima pravo da zakonom ustanovljeni neovisni i nepristrani sud pravično i u razumnom roku odluči o njegovim pravima i obvezama, ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela.”

B. Ustavni zakon o Ustavnom sudu Republike Hrvatske

22. Mjerodavni dio članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske („Narodne novine” br. 49/2002) glasi kako slijedi

Članak 62.

„1. Svatko može podnijeti Ustavnom sudu Republike Hrvatske ustavnu tužbu ako smatra da mu je pojedinačnim aktom tijela državne vlasti, tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ili pravne osobe s javnim ovlastima, kojim je odlučeno o njegovim pravima i obvezama ili o sumnji ili optužbi zbog kažnjivog djela, povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda zajamčena Ustavom, odnosno Ustavom zajamčeno pravo na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu (u daljnjem tekstu: ustavno pravo) ...

2. Ako je zbog povrede ustavnih prava dopušten drugi pravni put, ustavna tužba može se podnijeti tek nakon što je taj pravni put iscrpljen.”

C. Zakon o parničnom postupku

23. Mjerodavne odredbe Zakona o parničnom postupku („Narodne novine” br. 53/1991, 91/1992, 112/1999, 81/2001, 117/2003, 88/2005, 84/2008, 96/2008, 23/2008 i 57/2011), koje su bile na snazi u mjerodavnom razdoblju, propisuju:

Članak 13.

„(1) Sudski savjetnici ovlaštene su u prvom stupnju provoditi parnični postupak, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice. Na temelju tako provedenog postupka sudski savjetnik podnosi sucu kojeg na to ovlasti predsjednik suda, pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku. U uvodu odluke navest će se da je odluka donesena na temelju prijedloga sudskog savjetnika.

(2) Ako ne prihvati prijedlog kojeg mu je dao sudski savjetnik, nadležni sudac će sam provesti postupak.

(3) Sudski savjetnici u parničnom postupku su ovlašteni provoditi postupak i predlagati sucu odluku u sporovima za isplatu novčane tražbine, ako vrijednost predmeta spora ne prelazi 50.000,00 kuna, odnosno u trgovačkim sporovima ako vrijednost predmeta spora ne prelazi 500.000,00 kuna.

(4) U drugostupanjskom postupku i postupku povodom izvanrednih pravnih lijekova sudski savjetnici referiraju o stanju spisa i pripremaju nacрте odluka.”

Članak 206.

„(1) Osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od stranaka uspije može se pridružiti toj stranci.

...”

Članak 428.a

„(1) Kad Europski sud za ljudska prava utvrdi povredu kojeg ljudskog prava ili temeljne slobode zajamčene Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i dodatnih Protokola uz tu Konvenciju koje je Republika Hrvatska ratificirala, stranka može, u roku od trideset dana od konačnosti presude Europskog suda za ljudska prava, podnijeti zahtjev sudu u Republici Hrvatskoj koji je sudio u prvom stupnju u postupku u kojemu je donesena odluka kojom je povrijeđeno ljudsko pravo ili temeljna sloboda, za izmjenu odluke kojom je to pravo ili temeljna sloboda povrijeđeno.

(2) Postupak iz stavka 1. ovoga članka provodi se uz odgovarajuću primjenu odredaba o ponavljanju postupka.

(3) U ponovljenom postupku sudovi su dužni poštivati pravna stajališta izražena u konačnoj presudi Europskog suda za ljudska prava kojom je utvrđena povreda temeljnog ljudskog prava ili slobode.”

D. Zakon o sudovima

24. Mjerodavna odredba Zakona o sudovima („Narodne novine” br. 150/2005, 16/2007 i 113/2008), koja je bila na snazi u mjerodavnom razdoblju, propisivala je:

Članak 120.

„(1) Sudski savjetnici ovlašteni su samostalno provoditi određene sudske postupke, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice.

(2) Na temelju tako provedenog postupka sudski savjetnik podnosi sucu, kojeg na to ovlasti predsjednik suda, pisani prijedlog na temelju kojeg sudac donosi odluku.

(3) Ako ne prihvati prijedlog koji mu je dao sudski savjetnik, nadležni sudac će sam provesti postupak.

(4) Sudski savjetnici ovlašteni su za provođenje postupka i predlaganje odluka u smislu stavka 1. i 2. ovoga članka u sljedećim postupcima:

1. u parničnom postupku u sporovima za isplatu novčane tražbine ili naknadu štete ako vrijednost predmeta spora ne prelazi 50.000,00 kuna, odnosno u trgovačkim sudovima ako vrijednost predmeta spora ne prelazi 500.000,00 kuna,

2. u ovršnim postupcima,

3. u ostavinskim postupcima,

4. u zemljišnoknjižnim postupcima,
5. u izvanparničnim postupcima, osim postupaka oduzimanja poslovne sposobnosti, razvrgnuća suvlasničke zajednice i uređenja međa,
6. u prekršajnim postupcima,
7. u drugostupanjskom postupku i postupku po izvanrednim pravnim lijekovima sudski savjetnici izvještavaju o stanju spisa i pripremaju nacrt odluke.”

E. Sudska praksa Ustavnog suda Republike Hrvatske

25. U svojoj odluci br. U-III-2677/2007 od 14. veljače 2012. godine Ustavni sud Republike Hrvatske ukinuo je odluke nižih sudova i naložio ponovno razmatranje predmeta. Utvrdio je da su niži sudovi, kada su odbili žalbu umješaača jer je tuženica, kojoj se umješaač pridružio u postupku koji je predmet prigovora, povukla svoju žalbu protiv prvostupanjske presude, povrijedili pravo umješaača na pristup sudu. Mjerodavni dio te odluke glasi kako slijedi:

„...odbačena kao nedopuštena žalba podnositelja ustavne tužbe protiv iste presude Trgovačkog suda u Zagrebu ... od 13. srpnja 2005., u kojem je prvostupanjskom postupku on bio umješaač na strani [tuženika];

...

Ustavni sud primjećuje ... da podnositelj nije bio ugovorna strana pravnog posla (Sporazum/97) koji je bio predmet sudskog postupka koji je prethodio ovom ustavnosudskom postupku. Međutim, Ustavni sud također primjećuje da je Sporazumom/97 (za kojeg je [prvostupanjski] sud u presudi broj: P-6436/2000 utvrdio da je bez pravnog učinka) vlasnik spornih nekretnina postala K. [tuženica], koja je - kao uknjiženi vlasnik tih nekretnina - kasnije prodala te nekretnine (Ugovorom/98) podnositelju ustavne tužbe kao kupcu (kasnijem umješaaču u sudskom postupku koji se ovdje razmatra). Stoga podnositeljevo pravo vlasništva na spornim nekretninama na temelju Ugovora/98 izravno ovisi o valjanosti odnosno nevaljanosti Sporazuma/97. Proizlazi, dakle, da su osporena sudska rješenja imala izravan učinak na imovinska prava podnositelja. Ta je činjenica stoga morala imati izravnog utjecaja na procesno pravni položaj podnositelja pred sudom pred kojim se stvarno raspravljalo i o njegovom imovinskom pravu.

Ustavni sud u tom smislu prihvaća stajalište podnositelja ustavne tužbe da je u konkretnom sudskom postupku bila riječ o "sporu između dviju stranaka" u kojem se odlučivalo "i o pravima trećega - ..., a da trećemu nije dana mogućnost da samostalno i u svim stadijima postupka sudjeluje u postupku pred nadležnim sudom."

...

...u obzir se morala uzeti činjenica je li ishod provedenog sudskog postupka imao izravan utjecaj na "prava i obveze" podnositelja ustavne tužbe u smislu članka 29. stavka 1. Ustava, odnosno na "građanska prava i obveze" podnositelja ustavne tužbe u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije.”

26. Vlada se pozvala na predmet br. U-III-998/2009 od 19. ožujka 2009. godine, u kojemu je Ustavni sud Republike Hrvatske potvrdio odluke donesene u ovršnom postupku kojeg je vodio sudski savjetnik. U svojem obrazloženju Ustavni sud Republike Hrvatske utvrdio je da je predmetni postupak provodio zakonom ustanovljeni sud, jer su na temelju članka 120.

stavka 4. Zakona o sudovima sudski savjetnici bili ovlaštene provoditi ovršne postupke.

F. Sudska praksa Vrhovnog suda Republike Hrvatske

27. U rješenju br. Rev 1355/15-2 od 7. listopada 2015. godine Vrhovni sud Republike Hrvatske presudio je da je sudski savjetnik bio ovlašten sudjelovati u parničnim postupcima u vezi s novčanom tražbinom samo ako vrijednost predmeta spora nije prelazila propisani prag, dok sudski savjetnik nije bio ovlašten sudjelovati ni u kojoj drugoj vrsti parničnih postupaka, bez obzira na vrijednost predmeta spora u tim drugim parničnim postupcima. Mjerodavni dio rješenja glasi kako slijedi:

„...temeljem čl. 13. st. 3. ZPP sudski savjetnik ne može provoditi postupak i predlagati sucu odluku u parničnom postupku u sporovima koji se ne odnose na isplatu novčane tražbine, i to bez obzira da li je označena vrijednost predmeta spora ...”

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

28. Podnositeljica zahtjeva prigovarala je da se Općinski sud u Bujama ne može smatrati „zakonom ustanovljenim sudom” budući da je postupak provodila sudska savjetnica koja je ujedno sastavila i objavila presudu, a koja to nije bila ovlaštena učiniti na temelju mjerodavnog domaćeg prava. Također je prigovorila kako je bila lišena pristupa Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Pozvala se na članak 6. stavak 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Pri utvrđivanju svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo na pravedno ... suđenje ... pred ... zakonom ustanovljenim sudom”

A. Dopuštenost

1. Tvrđnje stranaka

29. Vlada je tvrdila da podnositeljica zahtjeva nije imala status žrtve jer nije bila stranka u postupku, nego samo umješlač. Tvrdila je da se predmetni postupak nije odnosio na njezina prava i obveze, već na prava i obveze tužitelja. Prema navodima Vlade, na umješlača u postupku ne može utjecati odluka domaćeg suda u tolikoj mjeri da bi mogao razumno tvrditi da je odluka dovela do povrede njegovih prava zajamčenih Konvencijom. S tim u vezi Vlada je ukazala na sljedeća razmatranja. Umješlač je poduzimao radnje u ime stranke kojoj se pridružio. Nadalje, umješlač je mogao poduzimati samo radnje koje su išle u korist stranke. Štoviše, stranci kojoj se umješlač pridružio bilo je dopušteno da u bilo kojem trenutku povuče radnje

umješača koje nisu bili u interesu potonje. Stoga, ako je umješač smatrao da mu pripada određeno pravo glede predmeta spora u kojem je sudjelovao u takvom svojstvu, bio je ovlašten podnijeti tužbu u svoje ime pred nadležnim sudom. Podnositeljica zahtjeva bila je takozvani obični umješač jer su joj sudovi odbili dodijeliti status jedinstvenog suparničara. Stoga je trebala sama pokrenuti zasebni parnični postupak.

30. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da se predmet postupka odnosio na zemljišne čestice koje je kupila od tužitelja. Ovaj postupak imao je izravan utjecaj na njezino prava vlasništva jer nije mogla upisati svoje vlasništvo nad predmetnom zemljišnom česticom sve dok nije ispravljeno nepodudaranje između katastarskih zapisa i zemljišnih knjiga. Slijedom toga, pravni učinci pravomoćne presude donesene u predmetnom postupku odnosili su se na nju. Stoga se nije moglo reći da nije imala status žrtve.

2. Ocjena Suda

31. Što se tiče prigovora Vlade glede statusa žrtve podnositeljice zahtjeva, Sud ponavlja da, kako bi se pozvao na članak 34. Konvencije, podnositelj zahtjeva mora ispuniti dva uvjeta: mora pripadati jednoj od kategorija podnositelja spomenutih u članku 34. i mora moći obrazložiti da je žrtva povrede Konvencije (vidjeti predmet *Vallianatos i drugi protiv Grčke*, [VV], br. 29381/09 i 32684/09, odlomak 47., ESLJP 2013 (izvadci)). Riječ „žrtva” u kontekstu članka 34. Konvencije označava osobu ili osobe koja/koje su izravno ili neizravno pogođene navodnom povredom (vidjeti predmet *SARL du Parc d'Activités de Blotzheim protiv Francuske*, br. 72377/01, odlomak 20., 11. srpnja 2006.). Dakle, članak 34. ne odnosi se samo na izravnu žrtvu ili žrtve navodne povrede, već i na sve neizravne žrtve kojima bi povreda nanijela štetu ili koje bi imale valjani i osobni interes u nastojanju da se to dovrši (vidjeti, *mutatis mutandis*, predmete *Defalque protiv Belgije*, br. 37330/02, odlomak 46., 20. travnja 2006., i *Tourkiki Enosi Xanthis i drugi protiv Grčke*, br. 26698/05, odlomak 38., 27. ožujka 2008.).

32. U ovome je predmetu predmet spora bio ispravak dimenzija zemljišnih čestica u zemljišnim knjigama nakon što je podnositeljica zahtjeva stekla navedene parcele od tužitelja (vidjeti odlomke 7. do 9. gore). Nadalje, Sud primjećuje da su domaći sudovi utvrdili da tužitelj nije imao nikakva prava na predmetnoj nekretnini, te je stoga odbio tužbeni zahtjev (vidjeti odlomak 14. gore). Tužitelj je prodao dio te nekretnine podnositeljici 1997. (vidjeti odlomak 7. gore). Nadalje, podnositeljica zahtjeva pridružila se tužitelju i sudjelovala u predmetnom postupku od samog početka, te su domaći sudovi prepoznali njezin pravni interes za mogući uspjeh tužitelja (vidjeti odlomak 11. gore). Štoviše, bilo joj je dopušteno *ratione personae* koristiti pravna sredstva, naime žalbu, reviziju i ustavnu tužbu (vidjeti odlomke 15. i 17. gore). Posebice, Ustavni sud Republike Hrvatske priznao je podnositeljicu zahtjeva kao nositeljicu prava iz članka 62. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (vidjeti odlomke 20. i 22. gore). Da je podnositeljica zahtjeva imala drugo

pravno sredstvo u vezi s povredom njezinih ustavnih prava, kao što to tvrdi Vlada (vidi stavak 31. ove presude), podnositeljica zahtjeva mogla bi podnijeti ustavnu tužbu tek nakon što se iskoristi to pravno sredstvo, kako je predviđeno člankom 62. stavkom 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (vidjeti odlomak 22. gore). Međutim, Ustavni sud Republike Hrvatske nije odbacio tužbu podnositeljice zahtjeva kao nedopuštenu zbog nepoštovanja pravila o iscrpljivanju pravnih sredstava (vidjeti odlomak 20. gore).

33. S obzirom na gore navedeno, Sud smatra da se situacija izravno odnosila na podnositeljicu zahtjeva jer je taj postupak imao izravan utjecaj na njezino pravo vlasništva te je stoga članak 6. stavak 1. Konvencije primjenjiv. Stoga je imala legitiman osobni interes u nastojanju da se ta situacija okonča. Sukladno tome, Sud zaključuje da se podnositeljica zahtjeva treba smatrati žrtvom navodne povrede u smislu članka 34. Konvencije i odbacuje prigovor Vlade da podnositeljica zahtjeva nema status žrtve (vidjeti predmete *Bielec protiv Poljske*, br. 40082/02, odlomci 45.-46., 27. lipnja 2006.; i *Topallaj protiv Albanije*, br. 32913/03, odlomak 68., 21. travnja 2016.).

34. Sud dalje primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke a. Konvencije. Također primjećuje da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

35. Podnositeljica zahtjeva tvrdila je da je postupak vodila sudska savjetnica koja nije bila zakonom ovlaštena provoditi tu vrstu vrlo složenih postupaka. Štoviše, vrijednost predmeta spora prelazila je zakonski prag od 50.000 HRK, iznad kojeg sudska savjetnica nije bila ovlaštena provoditi postupak, čak i ako se dotična sudska savjetnica savjetovala s nadležnom sutkinjom. Sudska savjetnica u predmetu podnositeljice zahtjeva sama je provodila postupak, bez obzira na činjenicu što je raspravne zapisnike potpisala sutkinja. Stoga predmet podnositeljice zahtjeva nije saslušao zakonom ustanovljeni sud.

36. Vlada je naglasila da je Sud, prilikom ispitivanja je li došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije, ispitivao postupak u cjelini od početka do okončanja. Postupak o kojem je riječ je na sve tri razine provodio, te je donosio odluke, zakonom ustanovljeni sud s vlastitom nadležnošću. S tim u vezi, Vlada je istaknula da je prve dvije rasprave održane 14. veljače i 19. ožujka 2008. godine u ponovljenom postupku pred Općinskim sudom u Bujama vodio sudac F.K. Nakon toga je predmet bio dodijeljen sutkinji M.V. pod čijim je mentorstvom i nadzorom sudska savjetnica J.G. vodila sljedeće tri rasprave (26. veljače 2009., 12. svibnja 2009. i 26. svibnja 2009. godine). Nakon zaključenja glavne rasprave J.G. je

sastavila pisani prijedlog (nacrt) na temelju kojeg je sutkinja M.V. donijela prvostupanjsku odluku.

37. S tim u vezi Vlada je tvrdila da su, prema mjerodavnim odredbama Zakona o parničnom postupku, sudski savjetnici bili ovlašteni provoditi prvostupanjski postupak, ocjenjivati dokaze i utvrđivati činjenice ako vrijednost predmeta spora nije prelazila 50.000 HRK. Na temelju postupka koji se provodi unutar tih parametara, sudski savjetnik treba podnijeti sucu kojeg imenuje predsjednik suda pisani prijedlog na temelju kojeg bi sudac donio odluku. Ako nadležni sudac ne prihvati prijedlog, obavezan je sam provesti postupak. U ovom je predmetu vrijednost predmeta spora iznosila 5.000 HRK, te je stoga sudska savjetnica bila ovlaštena provoditi predmetni postupak. Štoviše, to je učinila pod nadzorom nadležne sutkinje. Vlada je naglasila da su sudski savjetnici bili ovlašteni pomoći sucima i provoditi postupke za koje su bili nadležni na temelju mjerodavnog domaćeg prava. Suci su provjeravali njihov rad, stoga zakonitost postupaka sudskog savjetnika nije bila upitna. Navedene činjenice potvrdio je i Županijski sud u Puli, koji je utvrdio da je osim sudske savjetnice u raspravama sudjelovala i sutkinja. Štoviše, sudac je donio prvostupanjsku presudu. Stoga je o predmetu podnositeljice zahtjeva odlučivao zakonom ustanovljeni sud.

2. Ocjena Suda

38. Sud ponavlja da se izraz „zakonom ustanovljen” ne odnosi samo na pravnu osnovu za samo postojanje „suda”, već i na sastav suda u svakom predmetu (vidjeti predmet *Buscarini protiv San Marina* (odl.), br. 31657/96, 4. svibnja 2000.).

39. Ovaj predmet odnosi se na spor između stranaka o tome je li sudska savjetnica bila ovlaštena na temelju domaćeg prava provesti predmetni parnični postupak. S tim u vezi, Sud primjećuje da članak 120. stavak 1. Zakona o sudovima dopušta sudskim savjetnicima da samostalno provode određene sudske postupke, ocjenjuju dokaze i utvrđuju činjenice (vidjeti odlomak 24. gore). Stavak 4. iste odredbe navodi sudske postupke koje su sudski savjetnici ovlašteni provesti (vidjeti odlomak 24. gore).

40. Nadalje primjećuje da su sudski savjetnici ovlašteni, na temelju članka 120. stavka 1. Zakona o sudovima i članka 13. stavka 3. Zakona o parničnom postupku, provoditi samo one parnične postupke koji se odnose na isplatu novčane tražbine ili naknadu štete i u kojima vrijednost predmeta spora ne prelazi 50.000 HRK (vidjeti odlomke 23. i 24. gore).

41. S tim u vezi, Sud primjećuje da se ovaj predmet odnosio na parnični postupak za ispravak površine određenih zemljišnih čestica u zemljišnim knjigama, posebnu nenovčanu tražbinu (vidjeti odlomak 8.). Sud također primjećuje da domaći sudovi uopće nisu tvrdili da je sudska savjetnica bila ovlaštena provesti predmetni postupak. Umjesto toga, njihovo je stajalište bilo da je sutkinja također bila prisutna na raspravama i da je donijela presudu. Drugim riječima, nije se odnosio ni na isplatu novčane tražbine niti na naknadu štete. Stoga Vladine tvrdnje koje se odnose na vrijednost predmeta spora kao odlučujućeg čimbenika glede toga je li sudska

savjetnica bila ovlaštena provoditi predmetni postupak nisu relevantne (vidjeti odlomke 27. i 37. gore).

42. Sud nadalje primjećuje da ništa u tekstu Zakona o sudovima, a pogotovo u tekstu Zakona o parničnom postupku, ne ukazuje na to da su sudski savjetnici ovlaštena provoditi druge vrste parničnih postupaka osim onih koji su navedeni u članku 120. Zakona o sudovima i članku 13. Zakona o parničnom postupku ako su pod nadzorom i mentorstvom suca (vidjeti odlomke 23. i 24. gore).

43. Sud primjećuje tvrdnju Vlade da je rasprave održane 26. veljače, 12. svibnja i 26. svibnja 2009. godine vodila sudska savjetnica pod nadzorom i mentorstvom sutkinje M.V. (vidjeti odlomak 36. gore). Podnositeljica zahtjeva je u svojoj žalbi protiv prvostupanjske presude, reviziji i ustavnoj tužbi navela da sutkinja nije bila nazočna i da je sutkinja naknadno potpisala raspravne zapisnike (vidjeti odlomke 15. i 17. gore). Kako bi potkrijepila svoje navode, podnositeljica zahtjeva zatražila je da se sasluša sudska savjetnica J.G., kao i stranke u postupku i njihovi punomoćnici (vidjeti odlomak 15. gore). Međutim, domaći sudovi ignorirali su taj zahtjev. Sud primjećuje da je u samoj prvostupanjskoj presudi navedeno da je sudska savjetnica vodila rasprave i sastavila presudu. Sud ne vidi razloga sumnjati u takvu tvrdnju iz prvostupanjske presude, budući da ju je sastavila sama sudska savjetnica i ne vidi nikakav razlog za to da ona tvrdi kako je vodila rasprave ako to nije bilo tako. Što je još važnije, i sama sutkinja potvrdila je tu činjenicu svojim potpisom na presudi.

44. Ispitavši raspoložive materijale i mjerodavne odredbe domaćeg zakonodavstva, gore navedena razmatranja dovoljna su kako bi Sud mogao zaključiti da je predmetni postupak provodila sudska savjetnica koja nije bila ovlaštena na temelju odgovarajućeg domaćeg prava provoditi takav postupak. Stoga se Općinski sud u Bujama koji je razmotrio predmet podnositeljice zahtjeva ne može smatrati „zakonom ustanovljenim sudom”.

45. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije. U svjetlu navedenih utvrđenja, Sud smatra kako nije potrebno odvojeno ispitati prigovor o nedostatku pristupa Vrhovnom sudu Republike Hrvatske.

II. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

46. Člankom 41. Konvencije propisano je sljedeće:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravičnu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

47. Podnositeljica zahtjeva potraživala je 267.705,48 eura (EUR) na ime imovinske štete i 180.000 EUR na ime neimovinske štete.

48. Vlada je prigovorila i tvrdila da su potraživani iznosi podnositeljice zahtjev bili prekomjerni, neosnovani i nepotkrijepljeni, jer nema nikakve

uzročne veze između povreda kojima prigovara i novčanih zahtjeva podnositeljice zahtjeva.

49. Sud ne nalazi nikakvu uzročnu vezu između utvrđene povrede i navodne imovinske štete; stoga odbija zahtjev. S druge strane, Sud nalazi da je podnositeljica zahtjeva sigurno pretrpjela neimovinsku štetu. S tim u vezi Sud prvo ponavlja da bi u predmetima u kojima utvrdi kako podnositelj zahtjeva nije imao pošteno suđenje kako se to zahtijeva člankom 6. stavkom 1. Konvencije najprimjereniji oblik zadovoljštine u pravilu bio da se u odgovarajućem roku postupak ponovi i da se predmet ponovno ispita u skladu sa svim zahtjevima poštenog suđenja (vidjeti, na primjer, predmete *Lungoci protiv Rumunjske*, br. 62710/00, odlomak 56., 26. siječnja 2006.; *Yanakiev protiv Bugarske*, br. 40476/98, odlomak 90., 10. kolovoza 2006.; *Lesjak protiv Hrvatske*, br. 25904/06, odlomak 54., 18. veljače 2010.; i *Kardoš protiv Hrvatske*, br. 25782/11, odlomak 67., 26. travnja 2016.). S tim u vezi Sud primjećuje da, s obzirom na članak 428.a Zakona o parničnom postupku (vidjeti odlomak 23. gore), podnositeljica zahtjeva sada može podnijeti zahtjev za ponavljanje postupka pokrenutog pred Općinskim sudom u Bujama, u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu članka 6. stavka 1. Konvencije. U ovim okolnostima, odlučujući na pravičnoj osnovi, Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje iznos od 2.500 EUR na ime neimovinske štete, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati na taj iznos.

B. Troškovi i izdaci

50. Podnositeljica zahtjeva također je potraživala 36.850,00 HRK (otprilike 4.900 EUR) na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i 11.250,00 HRK (otprilike 1.500 EUR) na ime troškova i izdataka nastalih pred ovim Sudom.

51. Vlada je osporila te zahtjeve.

52. Prema sudskoj praksi Suda podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu svojih troškova i izdataka samo ako je dokazano da su stvarno i nužno nastali i bili razumni glede iznosa. U ovome predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje ima u posjedu i naprijed navedene kriterije, Sud smatra razumnim dosuditi iznos od 500 EUR na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred domaćim sudovima i 1.500 EUR na ime troškova i izdataka nastalih u postupku pred ovim Sudom, uvećan za sve poreze koji bi mogli biti zaračunati podnositeljici zahtjeva.

C. Zatezne kamate

53. Sud smatra primjerenim da se stopa zatezne kamate temelji na najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke uvećanoj za tri postotna poena.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *Utvrđuje* da je zahtjev dopušten;
2. *Presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije u odnosu na pravo na „zakonom ustanovljeni sud”;
3. *Presuđuje* kako nije potrebno zasebno ispitati prigovor podnositeljice zahtjeva temeljem članka 6. stavka 1. Konvencije u odnosu na pravo na pristup sudu;
4. *Presuđuje*
 - (a) da tužena država treba isplatiti podnositeljici zahtjeva, u roku od tri mjeseca od dana konačnosti presude, na temelju članka 44. stavka 2. Konvencije, sljedeće iznose koje je potrebno preračunati u hrvatske kune prema tečaju važećem na dan isplate:
 - (i) 2.500 EUR (dvije tisuće petsto eura) na ime neimovinske štete, uvećanih za sve poreze koji bi se mogli zaračunati;
 - (ii) 2.000 EUR (dvije tisuće eura), uvećanih za sve poreze koje bi se mogli zaračunati, na ime troškova i izdataka;
 - (b) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja na prethodno spomenute iznose plaća obična kamata prema stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna poena;
5. *Odbacuje* preostali dio zahtjeva podnositeljice za pravičnom naknadom.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 7. rujna 2017. godine u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Abel Campos
Tajnica

Linos-Alexandre Sicilianos
Predsjednik

© 2017 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakтуру istoga.